Pudervippa

Calliandra haematocephala

I korthet

- *Calliandra haematocephala* – ärtväxter (Fabaceae).
- Hemma i Bolivia vid foten av Anderna; odlas i dag i hela tropikerna.
- Vintergrön buske eller litet träd med fina, dubbelt parbladiga blad; de nya bladen är kopparfärgade.
- Röda, bollformade blommor av långa ståndare – flest från höst till vår.
- Ljust inomhus året runt, på sommaren gärna ute; på vintern vid cirka 12–15 °C eller i ett mycket ljust rum.
- Tappar lätt bladen i torr luft – duscha regelbundet och ställ den inte ovanför ett element.
- Fröna har ett hårt skal som ruggas upp lätt; de gror vid 20–25 °C efter 10–14 dagar.

Det här kan du se fram emot

Med fröna av pudervippa har du grunden till en tropisk bonsai som du själv formar från den första groddplantan. När skalet har ruggats upp gror fröna efter 10–14 dagar, vissa senare; inte alla frön gror. Den unga plantan växer villigt och tål beskärning, så formningen kan börja de första åren. De röda puderkvastarna kommer när plantan har blivit äldre och står ljust.

Många förknippar bonsai med ett färdigt litet träd från butiken. Med frön börjar du ett steg tidigare – och det ger dig något som ett köpt träd aldrig kan: Du bestämmer själv formen från den allra första groddplantan, och du kan odla arter som sällan eller aldrig säljs som färdiga bonsai. Det kräver tålamod, för det tar några år innan fröplantan har blivit ett riktigt bonsaiträd. I gengäld är trädet ditt eget från början till slut. Här nedan hittar du det du behöver veta för att komma bra igång med just den här arten.

Introduktion

Pudervippa (*Calliandra haematocephala*) är en vintergrön buske eller ett litet träd i familjen ärtväxter. Släktet Calliandra har många arter i tropiska och subtropiska Amerika, men just den här arten är bara hemma i Bolivia, där den växer i säsongstorra skogar och savanner vid foten av Anderna. Som prydnadsväxt odlas den i dag i hela tropikerna. Den blir 2–6 m hög. Bladen är dubbelt parbladiga med ett enda par delblad, som vart och ett bär 5–10 par avlånga småblad, och de nya bladen är kopparfärgade. Blommorna sitter i bollar på 5–7 cm och består nästan bara av långa, röda ståndare – därav namnet pudervippa och släktnamnet Calliandra, som på grekiska betyder ”vackra ståndare”. De kommer främst från höst till vår, när dagarna är korta. Fröna sitter i platta baljor som spricker upp när de är mogna.

Förökning

Fröna kan sås inomhus året runt. De är platta och har ett hårt skal: Rugga upp skalet lätt med fint sandpapper och lägg fröna i ljummet vatten över natten; frön som inte har svällt ruggas upp igen. Strö de svällda fröna på fuktig såjord eller kokossåmull och täck dem bara med ett tunt lager. Vid cirka 20–25 °C gror de första fröna efter 10–14 dagar; vissa dröjer upp till två månader. Håll odlingsmediet jämnt fuktigt men inte blött; inte alla frön gror. När groddplantorna har fått sina första riktiga blad skolas de om till egna krukor med pikeringsjord.

Säkerhet: Frön, näringsämnen och odlingsmedier är inte avsedda att ätas – varken av människor eller djur. Vissa arter är giftiga, så förvara dem oåtkomligt för barn och djur.

Placering och ljus

Pudervippan vill stå ljust till fullt soligt. Från slutet av maj, när nätterna inte längre är kalla, kan den stå ute på en ljus plats i lä. Där ska den skyddas mot den starkaste middagssolen mitt i sommaren och helst stå under tak vid kraftigt regn – särskilt blommorna tar skada av regn. Inomhus ska den stå vid ett söder- eller västfönster. Blomknopparna bildas när dagarna blir kortare; i ett rum där lampan är tänd till sent på kvällen kan det därför bli färre blommor.

Vattning och näringsämnen

Håll odlingsmediet jämnt fuktigt på sommaren men undvik stående vatten. På vintern vattnas mindre, särskilt om den står svalt. I torr luft tappar pudervippan lätt bladen – duscha därför bladen regelbundet med rent regnvatten i rumstemperatur (eller annat kalkfattigt vatten). Från april till september ges flytande bonsainäring var tredje vecka.

Odlingsmedium

Odlingsmediet ska vara väldränerat. Färdig bonsaijord är en bra grund. Till unga plantor passar pikeringsjord med kvartssand. Unga plantor planteras om varje eller vartannat år på våren, äldre vart annat till vart tredje år.

Beskärning

Låt ett nytt skott bilda 5–6 blad och skär sedan tillbaka det till 1–2 blad; då förgrenar sig plantan tätare. Större grenar beskärs från maj till midsommar. Efter midsommar beskärs bara lätt – annars går det ut över blomningen på hösten och vintern. Unga grenar kan formas med tråd; tråden tas bort i tid.

Övervintring

Pudervippan tål inte frost och ska in innan nattemperaturen sjunker under cirka 12 °C. På vintern står den bäst ljust vid cirka 12–15 °C, men den kan också stå i vanlig rumstemperatur om den står mycket ljust, t.ex. vid ett söderfönster. Kallare än cirka 10 °C bör den inte stå. Undvik drag och platser ovanför ett element – torr, varm luft ger bladfall. Vattna mindre än på sommaren så att odlingsmediet inte torkar ut helt, och ge ingen näring. Från slutet av maj kan den stå ute igen.

Viktiga odlingstips

Det mesta som går fel vid sådd beror på för mycket vatten eller för lite ljus. Jag rekommenderar ett lätt, näringsfattigt såmedium som såjord eller kokossåmull, så att de fina rötterna inte ruttnar. När groddplantorna ska skolas om ger pikeringsjord med kvartssand god dränering och ett stabilt rotsystem. Senare, när trädet ska formas som bonsai, är min färdigblandade bonsaijord en bra grund. Ha tålamod: Frön från samma påse gror inte alltid samtidigt, så låt såbrättet stå kvar även om de första groddplantorna redan har kommit upp.